

1.6 OVERENIE MOMENTOVEJ VETY

Vypracovala: Viktória Kešel'áková

Spolupracovníci: Sarah Kohútová, Michaela Krupová

Trieda: 1.C

Dátum: 23.4.2019

Teoretický úvod:

Keď pôsobí na tuhé teleso sila F , ktorá leží v rovine kolmej na os otáčania a jej vektorová priamka túto os nepretína, jej účinok sa prejavuje zmenami v otáčavom pohybe telesa.

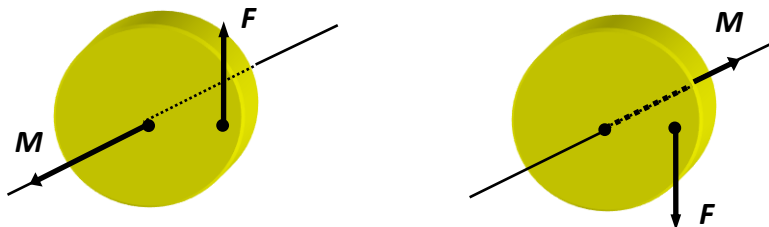
Otáčavý účinok sily závisí nielen od veľkosti sily, ale aj od vzdialenosti jej vektorovej priamky od osi otáčania - ramena sily.

Otáčavý účinok sily na teleso vyjadruje veličina **moment sily vzhľadom na os otáčania** - M .

Jeho veľkosť určíme ako súčin veľkosti sily F a ramena sily r vzhľadom na túto os.

$$M = Fr$$

Veličine moment sily priradujeme aj istý smer, ktorý charakterizuje zmysel otáčania telesa okolo nehybnej osi. Moment sily vzhľadom na nehybnú os je vektor, ktorý leží v osi otáčania.

Keď na tuhé teleso otáčavé okolo nehybnej osi pôsobí súčasne viac síl, účinok týchto síl na teleso môžeme určiť z výsledného momentu síl. **Výsledný moment je daný vektorovým súčtom momentov jednotlivých síl (vzhľadom na danú os).**

$$M_V = M_1 + M_2 + M_3 + \dots + M_n$$

Otáčavý účinok síl pôsobiacich na tuhé teleso otáčavé okolo nehybnej osi sa ruší, ak vektorový súčet momentov všetkých síl vzhľadom na os je nulový vektor momentu sily.

$$M_1 + M_2 + M_3 + \dots + M_n = 0$$

Toto pravidlo sa volá **momentová veta**.

Téma: Overte momentovú vetu, ak na tuhé teleso pôsobí viac momentov síl.

Pomôcky: dvojzvrtná páka, závažia

- Postup:**
1. Na dvojzvrtnú páku zavesíme postupne 2,3,4,...,7 závaží
 2. Posúvaním pôsobiska jedného z nich nájdeme rovnováhu
 3. Odmeriame ramená gravitačných síl závaží, namerané údaje zapíšeme do tabuľky
 4. Vypočítame momenty jednotlivých síl a celkový moment

Tabuľky nameraných hodnôt:

Číslo merania	F ₁ [N]	F ₂ [N]	F ₃ [N]	F ₄ [N]	F ₅ [N]	F ₆ [N]	F ₇ [N]
1.	0,5	1,0					
2.	0,4	0,4	0,8				
3.	0,5	0,4	1,0	0,3			
4.	0,4	0,4	0,5	1,0	0,5		
5.	0,5	0,4	1,0	0,8	0,5	0,5	
6.	0,2	0,3	0,8	0,6	0,2	0,4	0,3

Číslo merania	r ₁ [m]	r ₂ [m]	r ₃ [m]	r ₄ [m]	r ₅ [m]	r ₆ [m]	r ₇ [m]
1.	0,20	0,10					
2.	0,08	0,04	0,06				
3.	0,14	0,10	0,08	0,10			
4.	0,20	0,10	0,10	0,06	0,02		
5.	0,12	0,08	0,04	0,04	0,08	0,12	
6.	0,18	0,14	0,02	0,02	0,04	0,08	0,14

Číslo merania	M ₁ [N.m]	M ₂ [N.m]	M ₃ [N.m]	M ₄ [N.m]	M ₅ [N.m]	M ₆ [N.m]	M ₇ [N.m]	M _v [N.m]
1.	0,100	-0,100						0
2.	0,032	0,016	-0,048					0
3.	0,070	0,040	-0,080	-0,030				0
4.	0,080	0,040	-0,050	-0,060	-0,010			0
5.	0,060	0,032	0,040	-0,032	-0,040	-0,060		0
6.	0,036	0,042	0,016	-0,012	-0,008	-0,032	-0,042	0

Výpočty:

Moment sily:

$$\mathbf{M} = \mathbf{F} r$$

Výsledný moment sily

$$\mathbf{M}_V = \mathbf{M}_1 + \mathbf{M}_2 + \dots + \mathbf{M}_7$$

Záver:

Overovali sme momentovú vetu, ak na tuhé teleso pôsobí viac momentov síl.

Zistili sme že momentová veta platí, ak na tuhé teleso pôsobí viac momentov síl, pretože v každom z meraní je vektorový súčet momentov všetkých síl vzhľadom na os nulový.

Na princípe dvojzvratnej páky fungujú napríklad kliešte, nožnice, hojdačka, dvojramenné váhy...